

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

49. De his, quæ in nuptiis donata sunt à consanguineis, vel amicis sponsi,
& contrà, cui acquirantur? Ex p. 11. tr. 4. & Misc. 4. res. 28. p. 359.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Sup. hoc in
rom. 6. rr. 7.
lege doctri-
na Ref. 57.
prope fine,
a vers. qui-
bus inferit.

16. Quando pater ex bonis lucratis in secundo matrimonio, filiam ex primo dotaueit, vel filio ad nuptias donauerit, cauebit præiudicium tam quoad legitimas cæterorum filiorum, quam quoad dimidiam partem lucratorem secundæ vxoris, alioquin damnam refarcire tenebitur.

17. Sed vitum vxor sine consensu viri dotare valeat filiam sine communem, siue prioris matrimonij, eodem modo dicendum est, quo id vero sine consensu vxoris permiffum est.

18. Vide etiam Rebellium *quest. 6. per totam*, in qua latius hæc firmat, videlicet. Primò, quando comuni consilio vxor, & maritus simul promittunt dotem filie communi, vel si eam promissionē ab vxore factam postea vir ratam habeat, valida est promissio; etsi bona lucrata desint, vt dos impletur, ex bonis vtriusque impleri debet, & quomodo in bonis vxoris executio fieri possit.

19. Secundò, si vxor sine consensu viri aliquid filie, siue propriæ, siue alienæ nomine dotis promittat, inualida erit, & illicita promissio, si tamen vir factus conscius eam ratam habeat, valida erit.

20. Tertiò, si promissio vxoris præfata sine consensu viri facta in tempus soluti matrimonij referretur, valida foret.

21. Quartò, quando consensus alterius pro forma actus exigitur vt præcedat, si non præcedat, non reconualefcit talis actus adueniente postea consensu, secus si pro vitando dumtaxat alterius damno exigatur.

22. Nota etiam cum Castro Palao *loco citato §. 4.* heredem obligatum esse (æquè ac defunctus obligabatur) illius personam repræsentare, & consequenter illius obligationem suscipit: sicut colligitur *ex l. postulante ff. ad Trebellian.* Vnde cum pater præ omnibus coniunctis obligatus est filias alere, & dotare, illius hæres eadem obligatione tenebitur.

23. Hoc tamen procedit, cum hæres integram substantiam, ex qua dos constituenda eras, accipit; quòd si hæres fiscus sit, non obinde obligatione præstandi alimenta, & dotem filiabus excusatur, sicuti pluribus comprobatur *Petr. Barbosa dict. 4. part. leg. 1. num. 84. ff. soluto matrimonio*, quia hæc est obligatio bonis paternis annexa, quam filius recipiendo bona excutere non valet.

24. Licet filiabus hæretici fiscus neque dotem, neque alimenta præstare teneatur.

25. Interim autem, ac delictum declaratum est, neque dos, neque alimenta sunt deneganda.

26. Et hæc omnia sufficiat dixisse circa obligationem constituendi dotes, & ne credas illa solum Iuriconsultis scitu necessaria esse, sed maximè etiam confessorijs, ex his, quæ rectè obleruat, & docet Rebellius *part. 2. lib. 5. quest. 4. num. 30.* vbi sic ait: Ex dictis habes quinam puellas volente nubere, dotare teneantur secundum dispositionem legum, quam necessitatem legalem appellat Menoch. *lib. 2. de arbit. casu 182. num. 67.* num. verò huiusmodi necessitas inducat obligationem peccati mortalis, non facile est diiudicare: crediderim tamen sine præiudicio rectius sententium, quando secundum iura, ac Doctores, aliquis compelli debet ad dotem præstandam, subesse obligationem peccati mortalis, saltem ex genere suo, & multo magis post sententiam Iudicis, licet autem hæc necessitas legalis non fundetur in debito de iustitia commutativa, fundatur tamen non tantum in caritate, sed etiam in speciali vinculo pietatis, qua inter se prædicti sanguine coniuncti tenentur, quæ inducit obligationem non purè ex charitate, sed quasi de iustitia; quia tamen sapientissimè interueniunt causæ, quæ rationabiliter de-

obligant parentes, & consanguineos, vel absolute, vel saltem ab accelerata præstatione dotis, non erunt temerè peccati lethalis damnandi à confessorijs. Ita Rebellius, & ego.

RESOL. XLIX.

De his, quæ in nuptiis data sunt à consanguineis, vel amicis sponsi, & à contras, cui acquirantur? Ex parte 1. tract. 4. & Misc. 4. Ref. 28.

§. 1. **C**asus in praxi quotidianus, & occasione matrimonij iniri inter filiam Excellentissimi Domini mei Connestabilis Principis Columnæ, & filium excellentissimi Marchionis Spinulæ, in quo munera magni valoris (vt par erat in nuptiis tam inclitis) sponsæ largita sunt, de illo à parentibus interrogatus fui, & inter Iuriconsultos (postea dicemus de Theologis) tres sententias inuenio; nam Vldaricus Zasius *1. singul. intellect. 9. Ludouic. Romanus consil. 172. n. 2.* contendunt, ea, quæ sponsæ donantur, etiam si consanguineis mariti, & eius contemplatione, donata sunt, ad vxorem tamen, & eius hæredes, non ad maritum pertinere. Cum in donationibus non tam cuius contemplatione illæ fiant, sed cui inspicendum sit, & quod quis amico, & cognato donare cupit, ipsi dare facile possit, nec opus habeat eiusmodi circuitu, vt sponsæ, vel vxori eius det, quod ipsum habere velit. Et hanc opinionem probat, & sequitur etiam Daniel Mollerus *dict. 1. 2. semestr. c. 42.*

2. Sunt deinde, qui statuunt ad vtrumque coniugem spectare ea, quæ die nuptiarum illis donantur: quoniam contemplatione vtriusque illa donata censentur, cum præsertim plerisque in locis modo sit receptum, vt munera, quæ offeruntur, vtriusque coniugi ab hospitibus donari, & offerri soleant.

3. Alij sequuti Bartolum *in l. sed est plures §. arrogato ff. de virg. & pupillar. substit.* marito illa tribuunt, quæ ab amicis, & cognatis eius donantur, vxori verò, quæ illi cognati donantur, quæ distinctio teste Iafone à plerisque approbatur, itaut durum sit in practica ab illa recedere.

4. Plenius distinguit Matthæus Vuesembecius *in paratit. ff. de donat. inter vir. & vxor.* vt nempe ea, quæ à consanguineis vxoris sunt donata, vxori acquirantur, quæ verò à consanguineis mariti donata sunt, marito cedant. Quæ ab extraneis oblata fuerunt munera, sint vtrique coniugi communia: Rationem videtur hæc opinio habere perspicuam. Nam quæ à cognatis donantur ob propinquitatem, & contemplatione cognationis donare videntur, quæ ab extraneis ob affectionem erga vtrumque coniugem patem.

5. Et quidem non videtur obstare ratio Zasij, & Danielis Molzeri supra adducta, quod in donationibus non tam spectetur cuius contemplatione, quam cui donatio fiat.

Hoc quippe principium dilucidè refellit *textu l. 5. §. 2. de iure dot.* quo in loco Vulpianus scribit, quod si quis patri donaturus dedit, Marcellus l. 6. Digesti scribit, hanc quoque à patre profectam esse, & est verum. Vult proinde Vulpianus post Marcellum, dotem esse profectam, quæ non à patre ipso, sed contemplatione patris datur filie. Dum verò profectitia dicitur, innuitur quod patri acquiratur §. 1. *instit. per quas personas non acquir.* At non erat patri donata, sed filie; at contemplatione patris: igitur in donationibus non tam spectatur, cui res detur, quam cuius contemplatione donatio fiat.

6. Et hæc sunt placita Iuriconsultorum, quos pro Theologis hic visum est adducere; nunc verò
Theologos

Sup. hoc ma-
gis latè in
rom. 5. rr. 10.
Ref. 119.

Theologos pro Iurifconsultis adducam; & hi sunt præcipue Sanchez *de matr.* l. 6. disp. 26. Molina *rr.* 2. disp. 430. & Castrus Palaus *tom.* 5. disp. 1. punct. 13. §. 1. Martinus Perez *de matrim.*

7. Dico itaque, quod cum consanguineus, vel amicus sponsi, utriusque scilicet sponso, & sponsæ donat, non est difficultas utriusque acquiri, & inter utrumque esse donatum diuidendum, satis enim donans suam voluntatem expressit, aliàs si vni tantum veller donatum explicari, non utriusque coniunctum donatum concederet.

8. Similiter idem est si donans vni tantum ex sponso, sibi que consanguineo donaret, ei tantum acquireretur, nisi aliter de donantis mente constaret, quia tunc pro donatario adest ipsius donationis, & consanguinitatis præsumptio: neque hanc præsumptionem infirmat, esto sit donans utriusque sponsi consanguineus in eodem gradu, satis enim est, quod sit donatarij consanguineus, ut pro illo tantum sit præsumptio.

9. Verum si nulla ex supradictis causis existit; sed sola adest consanguinitas sponsi, dubitant Doctores, an eo casu donatio facta sponsæ acquiratur sponsæ, vel potius acquiratur sponso, & sponsæ solus usus concedatur: cui dubitationi breuiter respondeo, Verius, & probabilius esse sponso acquiri, cuius contemplatione sponsæ donum factum est, nam cum consanguineus sponsi ob fauorem, quem suo consanguineo præstare intendit, eius sponsæ donet, ea donatio potius censenda est fieri sponso, quam sponsæ. At si sponsæ non solum usus, sed dominium donati concederetur, integrè ea donatio in fauorem sponsæ fieret, & nullo modo saltem immediatè in sponsi fauorem.

Et hæc omnia auctoritate Iurifconsultorum confirmavit Sanchez, Molina, Palaus, & Perez *loc. cit.*

RESOL. L.

De donis datis à sponso sponsæ. Idem est de donis, quæ sponso nuptiarum concessit, & largitus est. Ex part. 11. tit. 4. & Misc. 4. Ref. 29.

§. 1. Diximus de donis factis à consanguineis, vel amicis, nunc dicendum est de donis factis à sponso sponsæ, quando non constat de animo donantis; Molina *tract.* 2. *disputat.* 290. §. 4. *dubium*, tener ea omnia, quæ sponso siue de præsentibus, siue de futuro sponsæ mittit, censenda esse missa, ut sponsa ornatio ad virum accedat, atque ad eam honorandam, animique affectum illi ostendendum, qualiter matrimonij tempore sit ab eo tractanda; non ut dominium earum rerum ad eam pertranseat: nam donatio numquam præsumi debet, quoties ex alia causa, quam donationis intelligi potest collatum, ut tradit Glossa l. *cum quis ff. si cert. pet.* & pluribus firmat Gregor. *leg.* 36. *verbo bienes tit. 12. part. 5. Mascard. de probation. conclus.* 555. At in præsentibus ex prædictis causis relatis præsumi possunt collata, quæ à sponso sponsæ mittuntur, non igitur præsumenda sunt donata. Secundò, in his, quæ traduntur gratiâ tradentis, non præsumitur donatio *leg. si ut certo §. si duobus si commodati*; at sponso gratiâ sui mitti sponsæ munera, tum ut ad ipsum ornatio accedat, tum ne ipse vilis, & auarus reputetur.

2. Verum mihi magis placet opinio Castrus Palai *com.* 5. *disput.* 1. *punct.* 13. n. 3. & Sanch. *lib.* 6. *disp.* 25. num. 18. afferentium in hoc casu distinguendum, aut munera, quæ mittit sponso sponsæ, sunt ita exigua, ut si constante matrimonio darentur, censerentur

donata, & non commodata, vel sunt ita magna, & pretiosa, ut si darentur constante matrimonio, non censerentur donata, sed illorum vsum commodatum, eo quod non ad communem vxoris ornatum, sed ad singularem, & extraordinariam deseruiant. Si munera prioris sint generis, præsumenda sunt donata, si posterioris.

3. Et ratio huius distinctionis est, quia hæc munera mittuntur à sponso sponsæ in signum amoris, & testimonium qualiter constante matrimonio ab eo tractanda sit, ut ipse Molina fatetur; at si solum vsum, & non dominium muneris cuiuslibet exigui concedit, signum exigui amoris præbet, & testimonium manifestum asperet constante matrimonio esse sponsam tractandam: Quæ ratio non procedit in muneribus pretiosis, & quorum dominium constante matrimonio non conceditur, sed solus usus confirmo, si munera, quæ mittuntur à sponso eius generis sunt, ut & constante matrimonio necessaria reputentur sponsæ ad eius communem, & decentem ornatum, cum hæc maritus vxori concedere tenetur, præsumendum est concessa tempore sponsalium anticipatè voluisse concedere.

4. Nota tamen, quod si in aliqua Provincia adesset consuetudo, ut ea quæ sponso mittit, etiam pretiosa sint, non repetantur, censenda est sponsæ ea donare cum mittit, quia præsumendum est mittere secundum Regionis consuetudinem, cum aliud non exprimit.

5. Imò plus addit Sanch. l. 6. *disp.* 25. num. 17. nempe idem esse dicendum, quando mittuntur munera à sponso, quorum nulla est consuetudo ut mittantur, vel mittuntur abundantiora & pretiosiora, quam sit consuetudo; eo namque ipso quod præter consuetudinem munera sponso mittit sponsæ, donare censendus est, argum. l. *donare ff. de regul. iuris.*

6. Sed optimè contra illum hoc non admittit Castrus Palaus *com.* 5. *disp.* 1. *punct.* 13. §. 1. nam quia hæc doctrina euerit conclusionem ab ipso superius positam, afferentem munera pretiosa commodata, non donari, quia in horum solius usus concessione abundè liberalitas exercetur.

7. Facilius tamen videtur probandum, quod n. 13. Sanchez subiungit, munera à sponso missa pretiosi non donata, si sponsa ei aliqua mittit, quia adest præsumptio remuneratiois argum. l. *si verò non remunerandi §. inde Papinianus ff. mandati*. At debet constare sponsæ animo donandi mittere, eaque sponsum non satis remunerari solo vsum pretiosorum concessa.

8. Obseruandum est etiam, quod ea quæ superius diximus de muneribus missis à sponso sponsæ, idem dicendum esse de donis, quæ sponso sponsæ concessit, & largitus est; quod probat Sanchez *num.* 24. & Palaus n. 9. quibus adde Gutierrez *in quest. præd. lib.* 2. *quest.* 10. num. 1.

RESOL. LI.

De vestibus, & ornamentis datis sponso à sponso nuptiarum?

Et sup. hoc tria tempora distinguuntur, ante nuptias, nuptias, & post nuptias?

Et tandem concluditur, quod circa hoc maxime est attendenda consuetudo? Ex part. 11. tit. 4. & Misc. Ref. 30.

§. 1. Magna difficultas est inter Doctores: An vestes, & ornamenta muliebria à marito vxori data, irremediabiliter acquirantur vxori? Bartolus *in leg. si mulier §. si vir ff. de donat. inter vxorem & vxorem*